

Η δικτατορία της 21ης Απριλίου 1967: Αλήθειες και ψέματα

Με αφορμή σαν σήμερα την πτώση της χούντας δημοσιεύουμε αυτό το σύντομο αλλά γεμάτο στοιχεία άρθρο του 2013

Βασίλης Μορέλλας

Η στρατιωτική δικτατορία (21/4/1967-23/7/1974) επιβλήθηκε με τον τρόπο των τανκς, των βασανιστηρίων και των εκτελέσεων. Δεν αποτέλεσε ιστορικό παράδοξο ούτε ιδιοτροπία παραφρόνων στρατιωτικών, αλλά επιλογή της άρχουσας τάξης και κλιμάκωση της μετεμφυλιακής κρατικής και παρακρατικής τρομοκρατίας, με την κάλυψη των ιμπεριαλιστικών κέντρων της τότε εποχής.

«Ανάπτυξη»

Στη μεταπολεμική «χρυσή εποχή», που κράτησε χοντρικά ως το 1973, ο παραγόμενος πλούτος της Δύσης αυξανόταν γρήγορα κι ακόμη γρηγορότερα στην Ελλάδα. Εδώ αυτή η «ανάπτυξη» βασίστηκε στη σκληρή εκμετάλλευση και το χαμηλό βιοτικό επίπεδο του λαού.

Ο μέσος εργατικός μισθός δεν έφτανε να ικανοποιήσει ούτε τα δύο τρίτα των βασικότερων αναγκών μιας οικογένειας. Ακόμη χειρότερα για τον μισό σχεδόν πληθυσμό, δηλαδή στον πρωτογενή τομέα, το αγροτικό εισόδημα ήταν το 46% του αστικού.

Ένας στους έξι κατοίκους ήταν αναλφάβητος, ενώ ο αριθμός των 100 μαθητών ανά τάξη δεν εξέπληττε. Το προσδόκιμο ζωής ήταν περίπου 10 χρόνια μικρότερο απ' ό,τι σήμερα κι η βρεφική θνησιμότητα οκταπλάσια.

Οι στερήσεις ανάγκαζαν σε μαζική μετανάστευση στο εξωτερικό. Μόνο από τη Γερμανία, είχαν περάσει ως το 1972 σχεδόν ένα εκατομμύριο γυναίκες και άντρες (ο τότε πληθυσμός της Ελλάδας

ήταν περίπου 8,5 εκατομμύρια).

Μια δεκαετία μετά τη βαριά ήττα του Εμφυλίου, η Αριστερά και το εργατικό κίνημα αρχίζουν να ανασυντάσσονται. Το 1958 η ΕΔΑ –με κορμό το παράνομο ΚΚΕ– γίνεται για πρώτη φορά αξιωματική αντιπολίτευση. Οι απεργίες ολοένα και πυκνώνουν, με χαρακτηριστική την πανελλαδική των οικοδόμων το 1960.

Όλα τα χρόνια ως το '67, οι αγωνιστές έδιναν διαρκή μάχη με το αστυνομικό κράτος, τα εργοδοτικά-ασφαλίτικα συνδικάτα, τα πιστοποιητικά κοινωνικών φρονημάτων, τις εκλογές βίας και νοθείας της καραμανλικής ΕΡΕ κλπ.

Το κίνημα κέρδιζε έδαφος! Με το αποκορύφωμα των Ιουλιανών του '65, με την πρώτη από το 1946 γενική απεργία, με εκατοντάδες πορείες να σείουν την Αθήνα για 70 μέρες, με ένα εκατομμύριο κόσμου να συμμετέχει στην κηδεία του Πέτρουλα και να ζητά «δημοκρατία, παιδεία και ψωμί», καπιταλιστές, στρατός και πολιτικό σύστημα θορυβήθηκαν.

Αφού αστικά και ρεφορμιστικά κόμματα αδυνατούσαν να χαλιναγωγήσουν τον κόσμο, ποικίλα επιτελεία άρχισαν να επεξεργάζονται σχέδια πραξικοπήματος. Τελικά οι συνταγματάρχες πρόλαβαν τους βασιλικούς στρατηγούς στις 21 Απρίλη 1967. Τους το επέτρεψε η ακαταλληλότητα της καθοδήγησης του κινήματος: ο συντηρητισμός της ΕΔΑ που καταδίκασε τα «έκτροπα» στις πορείες και καθησούχαζε ότι δικτατορία δεν μπορεί να γίνει.

Χούντα και κεφάλαιο

Η Χούντα επιχείρησε να βάλει ταφόπλακα στο κοινωνικό κίνημα, για να μην ανακοπεί η κερδοφορία των Κροίσων. Η «ανάπτυξη» γι' αυτούς συνεχίστηκε –αν και μειωμένη σε σχέση με το 1961-1966 (6,5% το χρόνο, αντί 8,6%). Κρατικές επιδοτήσεις, αγύριστα δανεικά και φοροαπαλλαγές δίνονταν αφειδώς στο μεγάλο και το μεσαίο κεφάλαιο. Μονάχα ο Ρουφογάλης είχε δώσει 3,1 δισ. δραχμές σε χαριστικά-επισφαλή «δάνεια». Πώς να μην προστρέξουν στον πολυτελή γάμο του οι Λάτσης, Μποδοσάκης και Βαρδινογιάννης;

Την εξαετία 1967-1972 οι δημόσιες δαπάνες για τους μεγαλοεργολάβους διπλασιάστηκαν. Την ίδια περίοδο η χωρητικότητα του ελ-

ληνικού στόλου υπερδιπλασιάστηκε, ενώ οι φόροι των εφοπλιστών μειώθηκαν σχεδόν τέσσερις φορές.

Ένα διυλιστήριο χαρίστηκε στον Λάτση κι άλλο ένα στον Βαρδινογιάννη. Στον αμερικανό McDonald πληρώθηκαν 39 εκατ. δολάρια για να... μη φτιάξει την Εγνατία Οδό και 406 εκατ. δραχμές φαγώθηκαν, για να... μη χτιστεί ο περιβόητος Ναός-Τάμα στα Τουρκοβούνια. Χρέη στο δημόσιο χαρίστηκαν στον ελληνοαμερικανό Πάππας της ESSO, ενώ ο... προσωπάρχης του, ο Τοτόμης, διορίστηκε υπουργός Δημόσιας Τάξης!

Δημόσια γη δωρίστηκε στην Πετρόλα, οι τραπεζίτες λήστευαν τα ασφαλιστικά Ταμεία, τα εργοδοτικά χρέη πάγωναν και οι εισφορές μειώνονταν κατά 20%. Πώς να μην ανακηρύξουν τον Παπαδόπουλο Ισόβιο Πρόεδρο της Ένωσης Εφοπλιστών τον Μάρτη του '72 και πώς να μην του παραχωρήσει τη βίλα του στο Λαγονήσι ο Ωνάσης;

Η διαφθορά κι ο νεποτισμός της Χούντας ήταν ενδημικά φαινόμενα κι ας μην εμφανίζονταν στις λογοκριμένες εφημερίδες. Ο Παπαδόπουλος εκτόξευσε το δηλωμένο εισόδημά του στα 4.310.000 δρχ (μισθός εργάτη 4.000 δρχ), χρέωνε το δημόσιο με 600.000 το μήνα για το φωτισμό και την ασφάλεια των βιλών του και διορίζετα αδέρφια του υπουργούς και γενικούς γραμματείς υπουργείων!

Ο «αντιπρόεδρος» Μακαρέζος έκανε τον κουνιάδο του υπουργό Γεωργίας, ο γαμπρός του Παττακού αναλάμβανε έργα του δημοσίου έναντι εκατομμυρίων και ο υπουργός Ναυτιλίας Ι.Χολέβας έγινε ξαφνικά... εφοπλιστής με 40 πλοία.

Με αυτά τα μέσα ο δείκτης κερδοφορίας κατέκτησε ένα ιστορικό ρεκόρ που διατηρεί ως σήμερα, την ίδια στιγμή που η φτώχεια κι οι ανισότητες εξαπλώνονταν. Οι προσπάθειες προσεταιρισμού μικροαστικών στρωμάτων δεν κάλυπτε την πραγματικότητα.

Για παράδειγμα, η διατυμπανισμένη διαγραφή των αγροτικών χρεών αφορούσε κυρίως συνεταιρισμούς με... διορισμένες διοικήσεις (384 εκατ. δρχ) και ελάχιστα (7,4 εκατ. δρχ) τους φτωχούς αγρότες. Εξάλλου, το αγροτικό εισόδημα επέστρεψε το 1972 στα χαμηλά του 1960.

Ελέω ανταγωνιστικότητας και μείωσης ελλείμματος και εξωτερικού χρέους (που το φαγοπότι αύξησε 40 φορές), ο μισθός εξαρτήθηκε από την παραγωγικότητα, σχεδιάστηκαν συγχωνεύσεις ασφαλιστικών ταμείων και κατάργηση της επικουρικής ασφάλισης.

Η δραχμή υποτιμήθηκε μετά το '71 και αυξήθηκαν τρομακτικά οι τιμές. Το κρέας ανατιμήθηκε 38%, ο ετήσιος πληθωρισμός απ' το 4,4 αυξήθηκε στο 15,6 και μετά εκτινάχθηκε στο 26,9%. Συνολικά το μερίδιο εργασίας στο παραγόμενο προϊόν έπεσε από 40,2% το 1967 σε 32,2% το 1971, ενώ η μετανάστευση γνώρισε νέα ρεκόρ το '69 και το '70. Το 1971 έφυγαν 136.000 μετανάστες.

Τρομοκρατία

Αυτή την πολιτική υποστήριζε η ανοιχτή τρομοκρατία του καθεστώτος. Επίσημα, την πρώτη βδομάδα συνελήφθησαν 6.500 πολίτες και σε τέσσερα χρόνια πάνω από 3.300 πέρασαν απ' τα στρατοδικεία. Η ανάκριση στο ΕΑΤ-ΕΣΑ άφηνε ανάπηρους απ' το ξύλο, τα ηλεκτροσόκ και τη «φάλαγγα» όσους δυσφορούσαν με το «γύψο». Τα κόμματα κι οι απεργίες απαγορεύτηκαν, στα συνδικάτα και τους φοιτητικούς συλλόγους οι διοικήσεις διορίζονταν, χαφιέδες της Ασφάλειας παντού, λογοκρισία στον Τύπο.

Τελικά, ο ματωμένος γύψος ράγισε και κατέρρευσε: από την εξέγερση του Νοέμβρη, από το φόβο να δοθούν όπλα στο λαό στην επιστράτευση του '74, από τους εργατικούς κι αγροτικούς αγώνες που ξεσήκωναν οι αντεργατικές πολιτικές. Η αποχουντοποίηση όμως δεν έγινε ποτέ σοβαρά, αφού θα συνεπαγόταν τη διάλυση του βασικού κρατικού μηχανισμού, που είχε εμπλακεί στο «εθνοσωτήριο» έγκλημα. Το κράτος των καπιταλιστών έπρεπε να διατηρηθεί.

Τη συντήρηση του ίδιου ταξικού κράτους και μεταπολιτευτικά τη μαρτυρούν οι αποφάσεις Αρείου Πάγου (684/75) και δικαστηρίων. Αυτές, μαζί με το Προεδρικό Διάταγμα 519/74 του Καραμανλή και του χουντικού «Προέδρου» Γκιζίκη, έδωσαν αμνηστία ή αθώωσαν τους περισσότερους συνένοχους: υπουργούς, δικαστές, αστυνομικούς, πανεπιστημιακούς, βασανιστές.

Ως και οι καταδίκες των «πρωταίτιων» επιτεύχθηκαν μετά από μη-

νύσεις ιδιωτών και όχι αυτεπάγγελτα. Ο Καραμανλής, ως πρωθυπουργός, ακύρωσε τις θανατικές καταδίκες των χουνταίων και αργότερα, το '77, προσπάθησε να απαγορεύσει την πορεία του Πολυτεχνείου.

Μεταπολίτευση

Στη Μεταπολίτευση το σύστημα αναγκάστηκε να χάσει πολλά κομμάτια απ' τη σάρκα του, παραχωρώντας δικαιώματα, βελτιώνοντας πρωτοφανώς το βιοτικό επίπεδο, νομιμοποιώντας την Αριστερά, διώχνοντας τη Μοναρχία. Όμως κρατήθηκε στη ζωή και σήμερα απειλεί ξανά κάθε δημοκρατική κι εργατική κατάκτηση και μάλιστα με το ίδιο πολιτικό προσωπικό ή με μαθητές του.

Τόμους γεμίζουν οι διαδρομές των Πλεύρηδων ή των Γεωργιάδη, Καρατζαφέρη, Βορίδη και Μιχαλολιάκου μεταξύ ΔΑΠ, ΕΠΕΝ, ΧΑ, ΛΑΟΣ, ΠΟΛΑΝ και ΝΔ. Πρόσφατο παράδειγμα ο Ηλίας Φιλιππακόπουλος, πρώην χουντικός Γραμματέας του ΣΦ Πολυτεχνείου, πρώην διευθυντής Γραμματείας της ΝΔ.

Πτέρυγες κομμουνιστοφάγων βασιλοχουντικών και ναζιστών συνασπίζονται πάλι εναντίον μας, για να σώσουν το σύστημα που τους ταΐζει. Υφαίνουν, στην καλύτερη περίπτωση, μια αστυνομοκρατούμενη «δημοκρατία» και προσπαθούν να ωραιοποιήσουν τη Χούντα, αφού η υπάρχουσα αστική δημοκρατία αποδεικνύεται φενάκη.

Για να σωθούμε οι εργαζόμενοι, χρειαζόμαστε μια νέα Μεταπολίτευση. Για να τους ξεφορτωθούμε οριστικά.